

ירושלים, 7 אוגוסט 2023

מכתב חוקרי המוח

לפני למעלה מעשור הוקם באוניברסיטה העברית המרכז לחקר המוח ע"ש אדמונד ולילי ספרא. חוקרי וחוקרות המרכז (המגיעים מפזיקה, מדעי המחשב, ביולוגיה, רפואה, פסיכולוגיה ואף בלשנות) חברו יחד על מנת לעסוק בשאלות בסיסיות באשר לקיומנו כבני אנוש: מהו זיכרון? מהי מודעות ורצון חופשי? כיצד מייצג המוח את מיקומנו במרחב (הפיזי והחברתי)? איך משנה אימהות את המוח? מה מקורן של מחלות מוח כגון אלצהיימר ופרקינסון, וכיצד ניתן לרפא אותן? האם מותר המוח מהמחשב? בשנים האחרונות התרחשו מהפכות במדעי המוח, אשר עתידות לשנות את חיינו מן היסוד. חוקרי וחוקרות המרכז שותפים לפריצות דרך אלו, ולאורן אנו מחנכים דורות של מדעניות ומדענים צעירים, שמטרתם היא להיות חוקרי מוח מובילים, ולתרום לרפואה, לתעשיית ההיי טק המשגשגת שלנו, וגם ליכולותיו של צבא ההגנה לישראל. המרכז לחקר המוח ממשיך מסורת של מצוינות שאותה בנו דורות של ענקי רוח באקדמיה הישראלית - מצוינות כנגד כל הסיכויים, עם תמיכה כספית מצומצמת, במדינה בה כל האזרחים והאזרחיות, כולל החוקרים והחוקרות, פועלים תמיד בצל איומים קיומיים.

איך נוצר הקסם המצוינות הזה? דרושים רק שני מרכיבים. סקרנות וחופש מחשבה. היכולת לשבת בכיתה או במעבדה עם תלמידים ותלמידות שרק רוצים לדעת עוד, לתת להם להעלות כל רעיון, מופרך ככל שיהיה, ולדון בו ולהעמיק בו ואז לקחת אותו למעבדה ולנסות אותו, להיכשל ולהתחיל מחדש, ובסוף גם להצליח.

אלא שקסם המצוינות הזה הוא שברירי ביותר. אם ייפגע, לא יהיה לנו מחקר מתקדם, לא יהיו תלמידים, ומדינת ישראל לא תוכל ליהנות מפירותיהן של מהפכות מדעיות כפי שנהנתה מהן בעבר. כרגע, נראה שהחלומות הגדולים על מרכז ישראלי משגשג לחקר המוח עומדים בפני עתיד עגום. איך אפשר לחקור חלומות כשממשלתנו רואה במחשבה חופשית איום עליה? איך נחקור זיכרון כשהזיכרון מוכתב מלמעלה? איך נקיים קשרים בינלאומיים עם חוקרים מובילים בעולם כאשר תהיה כאן דיקטטורה, ואיך נצמיח דור חדש של חוקרים וחוקרות, אם נאמנות לשלטון, ולא מצוינות אקדמית, תהיה התנאי לקידום באקדמיה? זה קורה כאן ועכשיו, רבותי: חברים חדשים מתמנים למועצה להשכלה גבוהה רק על בסיס קרבתם לדעותיו הפוליטיות של שר החינוך.

כשמביטים לצדדים, אפשר לראות בבירור כי בשנים האחרונות לא יצאה שום פריצת דרך בחקר המוח מהונגריה, שלה היסטוריה מדעית מפוארת. בהונגריה לא נשאר כמעט מחקר

מתקדם כי החוקרים המובילים עזבו, וחדשים לא הופיעו. האקדמיה ההונגרית לא תחזור לחזית המדע בעתיד הנראה לעין .

אין לנו אשליות שהממשלת נתניהו תתמוך באקדמיה. כל הווייתה היא שליטה כוחנית וחזנות משיחיים. אין לנו עמה דבר במשותף, ולא נשתף איתה פעולה בשום צורה. לא נרכין את ראשנו אלה נאבק בכל כוחנו כל עוד ההפיכה המשטרית נמשכת. בשעה זו כבר אין דרך להלך בין הטיפות, לנסות למצוא את שביל הזהב או לחכות ולראות כיצד המצב יתפתח. ברור לכל שהממשלה דוהרת בדרך המובילה למינוי פוליטרוקים וקציני פיקוח בהנהלות האוניברסיטה, לשימוש בחנק תקציבי כדי לקדם אג'נדות של המשטר.

אנו קוראים לראשי האקדמיה להודיע עכשיו על אי פתיחת שנת הלימודים הבאה. כל פעולה אחרת תהיה חטא כלפי מורינו ומורותינו שהקימו כאן אקדמיה לתפארת והנחילו לנו ערכי שוויון ואוניברסליות, חופש אקדמי ושאיפה למצוינות, וכלפי דור ההמשך שראוי להמשיך מורשת זו בגאווה ולקחת אותנו למחוזות שמעבר לכל דמיון.

על החתום, כל חברי מרכז אדמונד ולילי ספרא למדעי המוח (אלס"ק), האוניברסיטה העברית בירושלים,

פרופ' ישראל נלקן	פרופ' אילון ועדיה	ד"ר לילך אביטן
פרופ' חיים סומפולינסקי	פרופ' אהוד זהרי	ד"ר יואב אדם
ד"ר דוד עומר	ד"ר נעמי חביב	פרופ' מרב אחישר
פרופ' יפעת פרוט	פרופ' מתי יהושע	פרופ' יורם בורק
פרופ' עמי ציתרי	פרופ' ליאו יודקוביץ	ד"ר איה בן יעקב
ד"ר יונתן קדמון	פרופ' יוסי ירום	פרופ' אלכס בינשטוק
פרופ' חיה קלכהיים	פרופ' יונתן לוינשטיין	פרופ' חגי ברגמן
פרופ' עידן שגב	ד"ר ערן לוטם	פרופ' חנוך גוטפרינד
פרופ' חרמונה שורק	פרופ' מיקי לונדון	פרופ' ענבל גושן
	פרופ' ברוך מינקה	פרופ' יוסי גרודזינסקי
	פרופ' עדי מזרחי	פרופ' ליאון דעואל
	פרופ' אביב מצר	פרופ' שאול הוכשטיין
	פרופ' ערן משורר	פרופ' יאיר וייס